کاوش، ساماندهی و بهره‌برداری از بزرگ‌ترین شهر زیرزمینی ایران

شهر زیرزمینی تفرش در استان مرکزی با ۱۵۰هکتار وسعت و سه طبقه استقراری، وسیع‌ترین محوطه دستکند ایران و یکی از بزرگ‌ترین محوطه‌های زیرزمینی در خاورمیانه و دنیای باستان‌شناسی است. این محوطه در دوره سلجوقی ساخته و در اواخر این دوره پس از پرشدن چاه‌های ارتباطی آن متروک شده است. این شهر زیرزمینی از یکی دو سال گذشته دوباره مورد کاوش قرار گرفته است. مهدی موسوی‌نیا، سرپرست هیات کاوش با اشاره به این‌که کاوش‌های باستان‌شناسی این محوطه از سال ۱۳۹۸ توسط دانشگاه نیشابور در حال انجام است، گفت: فصل دوم کاوش باستان‌شناسی در شهر زیرزمینی تفرش با مجوز پژوهشگاه میراث فرهنگی وگردشگری، تابستان و پاییز سال گذشته در قسمت فوقانی خیابان بازار، حدفاصل مدرسه اسماعیل بهرامی و مسجد نورا... آغاز شد. به گفته وی، پس از اتمام مراحل کاوش، دستکند زیرزمینی تفرش ساماندهی شد و هم‌اکنون آماده بهره‌برداری قرار گرفته است./ جام‌جم‌دیلی

تلنگر

اجازه ندهیم کاریزها قربانی موتورپمپ‌ها شوند

محمد درویش

رئیس کمیته محیط‌زیست یونسکو

بم یگانه آباد‌بوم ایران در استان یزد است که هنوز کاریزها یا قنات‌هایش روزگاری رویایی دارند! چرا؟ همه آنها که دوست دارند از گذشته پرافتخار ایران در حوزه موانست طبیعت با کشاورزی آگاهی یابند، خوب است که به موزه زنده بم سربزنند. این موزه چقدر می‌ارزد؟! موزه‌ای که به ایرانیان می‌آموزد می‌توان بدون ساخت سدهایی گرانقیمت و حفر چاه‌هایی افیونی، هم زندگی کرد، هم کشاورزی پایدار داشت و هم این هم‌نشینی غرورآفرین و هوشمندانه را به‌عنوان میراثی ماندگار در یونسکو ثبت کرد. بم تنها شهر ایران است که در برخی از معابر عمومی‌اش تابلوهایی نصب‌شده که هشدار می‌دهد ماشین‌آلات سنگین نباید از این گذرگاه‌ها عبور کنند زیرا ممکن است برای گالری‌های کاریزها خطرآفرین باشد. قدر بم را بدانیم و اجازه ندهیم به بهانه زیبایی اشتغال کارخانه روی و مشتقاتش، چاه حفرشده و منابع آب شیرین ارزشمند بم با تهدید کمی و کیفی روبه‌رو شود. ما نباید گول پیمان و سوگندهای مقامات محلی و سرمایه‌گذار را خورده و اجازه دهیم سرنوشت سیاه زنجان و یزد پس از توسعه صنایع و معادن سرب و روی در بم هم تکرار شود. بم خریدنی نیست و روح هزاران هموطنی که مظلومانه در زلزله هجده سال پیش جان خود را از دست دادند، هرگز ما را نمی‌بخشد اگر این امانت افتخارآفرین را به شایستگی به آیندگان انتقال ندهیم. در عین حال کسی با توسعه و اشتغال زاویه‌ای ندارد. مطالبه ما این است که محل کارخانه جدید در منطقه آزاد بم جانمایی شود و نه در حریم بیست‌هزارهکتاری باغ‌شهر بم که در یونسکو ثبت شده است.

در سطح شهر خرم‌آباد بالغ بر ۲۰۰ واحد ضایعاتی وجود دارد که استقرارشان عامل ایجاد مشکلات متعدد بهداشتی، سلب آسایش و... برای ساکنان مجاورشان شده است

عکس: جام‌جم

فروش ضایعات در کوچه و خیابان‌های خرم‌آباد باعث شده تصویر این شهر برای مردم آن آزاردهنده باشد

زشتی‌های یک شهر زیبا

فاطمه حافظی

جام‌جم لرستان

گذرتان به شهر خرم‌آباد افتاده یا نه؟ کافی است نام خرم‌آباد را در موتورهای جست‌وجو سرچ کنید تا دورنمایی از این شهر نشسته در آغوش دره به ذهنتان راه پیدا کند. خرم‌آباد با آن نمای زیبا، پارک‌های جنگلی، دریاچه‌های نقره‌ای، چشمه‌های جوشان، قلعه‌ها و پل‌های تاریخی و رودخانه‌ای که از وسط شهر می‌گذرد، می‌توانست یکی از زیباترین شهرهای ایران و جهان باشد و مثل ونیز، پاریس و کلن در گوشه ذهن بسیاری از گردشگران جهان ماندگار شود اما نه تنها اینگونه نیست بلکه گذشته از همه مشکلات و گرفتاری‌هایی که اکنون با آنها دست‌وپنجه نرم می‌کند، هر خیابان و محله‌اش به مرکزی برای ضایعات‌فروشی‌ها تبدیل شده که شهر را زشت و بدمنظر کرده‌اند و با آلوده‌کردن محیط صدای شهروندان را به اعتراض گشوده‌اند. این درحالی است که هنوز میان مسؤولان شهرداری و سازمان صمت اختلاف‌نظر است که کدام یک مسؤولیت جمع‌آوری این ضایعاتی‌ها و ساماندهی آنها را برعهده دارد. محیط‌زیست هم البته با بیرق یک پیشنهاد سازنده و درخواست از سرمایه‌گذاران برای ورود به ماجرا به میدان آمده است.

یک کارشناس امور شهری در مورد فعالیت مراکز ضایعاتی در سطح شهر خرم‌آباد به ما می‌گوید: طبق قانون، شهرداری وظیفه پلمب و اخطار به این مراکز را دارد اما از آنجا که هنوز جایی برای آنها در بیرون از شهر تعبیه نشده این پلمب‌کردن‌ها نیز بی‌تاثیر است زیرا بعد از چند روز دوباره باید فک‌پلمب شوند.

رضا بهرامی با تاکید بر این‌که باید ابتدا اماکنی برای آنها در بیرون از شهر درنظر گرفته شود، می‌افزاید: تازه پس از اجرای این طرح، نیروی انتظامی و شهرداری نیز می‌توانند با جدیت برای پلمب و انتقال مراکز متخلف به بیرون از شهر اقدام کنند اما تا وقتی همکاری بین بخشی و برنامه منظم و هماهنگ وجود نداشته باشد نمی‌توان به رفع این مشکل امیدوار بود. کما این‌که طی چند سال گذشته نیز اقداماتی همچون قطع برق این واحدهای فاقد مجوز، صادرنکردن مجوز جدید برای این رسته و... در راستای جلوگیری از فعالیت ضایعاتی‌ها در سطح شهر خرم‌آباد انجام شد اما مقطعی بود و در بلندمدت ادامه پیدا نکرد و نتیجه امیدوارکننده‌ای در پی نداشت.

بهترین راهکار اجرای طرح تفکیک از مبدا

این کارشناس معتقد است که عملیات جمع‌آوری زباله باید به‌صورت انحصاری به شرکت‌های واجد صلاحیت واگذار شود و خریداران موقت ضایعات هم مجوز فعالیت خود را باید از مجمع امور صنفی دریافت کنند. از سویی سازمان مدیریت پسماند نیز می‌تواند ساخت انبارها و مراکز عمده خرید ضایعات را در مناطق خارج از شهر از طریق بخش خصوصی در دستور کار خود قرار دهد. به عقیده بهرامی اما اگر خواهان حل دائمی و اصولی معضل ضایعات و ضایعات‌فروشان داخل شهر هستیم، بهترین راهکار، اجرای طرح تفکیک از مبدأ و جمع‌آوری زباله‌ها از در منازل است.

شهرداری هم شاکی است

به نظر می‌رسد یکی از نهادهایی که مسؤولیت مستقیم نسبت به مراکز ضایعاتی در شهر خرم‌آباد دارد، شهرداری است اما جالب این‌که شهرداری خود نیز در مقام شاکی از این مراکز سخن می‌گوید. مدیرعامل سازمان مدیریت پسماند شهرداری خرم‌آباد با بیان این‌که لازم است ضایعات‌فروشان از محیط‌های شهری جمع‌آوری و در خارج از محدوده شهر ساماندهی شوند، می‌گوید: قرارگیری ضایعات فروشی‌ها در خرم‌آباد نه‌تنها با تولید پسماند و زباله و ضایعات چهره شهر را زشت و بدمنظر کرده بلکه باعث افزایش آلودگی‌های زیست‌محیطی و سلب آرامش و به خطر افتادن سلامت مردم شده است. حتی گاهی اوقات برخی از معتادان اقدام به خرید‌وفروش اقلام سرقتی در این ضایعات فروشی‌ها کرده و دردسر درست می‌کنند. مهرداد سیاهپور با بیان این‌که درحال‌حاضر هم مراکز خرید و فروش ضایعات مجوزدار و هم بدون مجوز در سطح شهر خرم‌آباد وجود دارد، می‌افزاید: می‌توان واحدهای غیرمجاز را طی مراحل قانونی جمع‌آوری کرد اما نمی‌توان واحدهای دارای مجوز رسمی از سازمان صنعت، معدن و تجارت را حذف کرد.

با مجوز سازمان صمت

وی در پاسخ به این پرسش که سازمان صمت به چه دلیل برای این ضایعات فروشی‌ها مجوز صادر کرده است، می‌گوید: مجوزهایی که سازمان صنعت برای ضایعات فروشی‌ها صادر کرده فقط برای خرید ضایعات آهن بوده اما به دلیل کمبود ضایعات آهن‌آلات، صاحبان این مراکز اقدام به خریداری ضایعات پرت همچون کاغذ، کارتن، شیشه و پلاستیک می‌کنند. به هر حال واحدهای دارای مجوز هم باید به خارج از محدوده شهر منتقل شوند اما واحدهای بدون‌مجوز کلا باید جمع‌آوری شوند.

سودی که از آن نمی‌گذرند

مدیرعامل سازمان مدیریت پسماند شهرداری خرم‌آباد دلیل این‌که این مراکز به‌راحتی حاضر به تعطیلی و خروج از شهر نیستند را سود هنگفتی می‌داند که از این فعالیت می‌برند.

آن‌طور که سیاهپور می‌گوید: در سطح شهر خرم‌آباد بالغ بر ۲۰۰ واحد ضایعاتی در مناطق ماسور، اسدآبادی، فلک‌الدین، پشته حسین‌آباد و... وجود دارد و استقرارشان عامل ایجاد مشکلات متعدد بهداشتی، سلب آسایش و... برای ساکنان مجاورشان شده است.

فقط اراده سازمان صمت را کم داریم

این مسؤول در شهرداری خرم‌آباد، به نقش جداگانه شهرداری و سازمان صمت در خصوص ضایعاتی‌های خرم‌آباد اشاره کرده و می‌گوید: طبق قانون، سازمان صنعت، معدن و تجارت باید محلی را برای ضایعاتی‌ها در بیرون از شهر تعیین کند و وظیفه شهرداری هم طبق بند ۲۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها، پلمب و انتقال آنها به مراکز تعیین شده است و همین جا اعلام می‌کنیم که شهرداری خرم‌آباد این آمادگی را دارد که در صورت جانمایی توسط سازمان صمت در خارج از شهر برای ضایعاتی‌ها طی بازه یک‌ماهه آنها را پلمب و به بیرون از شهر منتقل کند. سیاهپور تاکید می‌کند هم اکنون برای رفع این معضل که یکی از مطالبات به حق و طبیعی مردم است همه نهادها از جمله شهرداری، شورای شهر، نیروی انتظامی، دادستانی، محیط‌زیست و فرمانداری پای کار هستند و در صورتی که سازمان صمت نیز پای کار بیاید این مشکل به‌صورت کامل و ریشه‌ای رفع می‌شود.

چه کسی گفته سازمان صمت موظف است؟

معاونت بازرگانی و توسعه تجارت سازمان صمت لرستان اما برخلاف سخنان سازمان مدیریت پسماند شهرداری خرم‌آباد به ما می‌گوید که سازمان صمت وظیفه‌ای درخصوص انتقال مراکز ضایعاتی به بیرون شهر و جانمایی برای آنها ندارد و این موضوع محل اختلاف‌نظر است. حتی اخیرا دیوان عدالت رایی صادر کرده و براساس همین رای، چنین وظیفه ای را بر عهده سازمان صمت نگذاشته است. محمدمراد سپهوند می‌افزاید: قانون صراحتا عنوان‌کرده واحدهای فروش ضایعات به بیرون از محدوده شهری انتقال داده شوند اما این‌که شهرکی برای استقرار این واحدها تعبیه و احداث شود، سازمان صمت وظیفه‌ای ندارد. با این همه اگر سرمایه‌گذاری پای کار بیاید استقبال می‌کنیم و همکاری‌های لازم را انجام می‌دهیم.

خود شهرداری مسؤول است

سپهوند تاکید می‌کند که اتفاقا برخلاف گفته های شهرداری، طبق ماده ۵۵ قانون شهرداری ها صنوف آلاینده باید به بیرون از محدوده شهری منتقل شود و متولی آن نیز خود شهرداری اعلام‌شده زیرا شهرداری موظف‌شده صنوف آلاینده و مزاحم را پلمب و به بیرون از شهر انتقال دهد. معاون بازرگانی و توسعه تجارت سازمان صمت لرستان می‌گوید: اگر شهرداری برای ساماندهی این موضوع مصمم باشد سازمان صمت نیز همکاری بین بخشی را خواهد داشت.

مقصر اصلی؛ نبود مدیریت صحیح پسماند در حوزه شهرداری

در این میان معاون نظارت و پایش محیط‌زیست لرستان نیز معتقد است که طبق ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها هر مکانی که باعث بروز مزاحمت برای ساکنان شهری شود، شهرداری باید از ایجاد آنها ممانعت و حتی آنها را تعطیل و به بیرون از شهر منتقل کند.

الهام برنا با اشاره به این‌که فعالیت ضایعات فروشی‌ها نیز به نبود مدیریت صحیح پسماند در شهرها برمی‌گردد، ادامه می‌دهد: طبق ماده ۷ متولی مدیریت اجرایی پسماندهای شهری با شهرداری است؛ بنابراین تعارض و تناقضی وجود دارد و در صورتی که سازمان صمت در زمان صدور مجوز با شهرداری هماهنگ شود این‌چنین مشکلاتی در حوزه‌های شهری به‌وجود نمی‌آید. اتفاقا طبق همین ماده ۷ هر سازمان یا واحدی که در اجرای مدیریت پسماند خللی ایجاد کند، شهرداری می‌تواند با ارائه دادخواست و... پیگیری کرده و خواهان برخورد باشد.

ما هم تابع قانون هستیم

معاون نظارت و پایش محیط‌زیست لرستان می‌گوید: محیط‌زیست نیز تابع قانون است و در صورتی که کسی شاکی فعالیت صنوف آلاینده در محل زندگی خود باشد طبق ماده ۶۸۸؛ محیط‌زیست آنها را به دادگاه معرفی می‌کند اما در بحث اجرایی مدیریت پسماند محیط‌زیست هیچ‌گونه وظیفه‌ای ندارد و در صورتی که شهرکی برای استقرار این واحدهای ضایعاتی وجود داشته باشد محیط‌زیست نیز مشکلی نخواهد داشت.

برنا می‌افزاید: علی‌رغم این‌که ۱۷ سال از تصویب قانون مدیریت پسماندها می‌گذرد اما شهرداری هنوز به شیوه سنتی این کار را انجام می‌دهد و در صورتی تفکیک زباله از مبدا و خانه‌ها صورت بگیرد و توسط پیمانکار جمع‌آوری شود دیگر زباله پراکنده‌ای در سطح شهر وجود نخواهد داشت و زباله‌گرد و ضایعاتی باقی نمی‌ماند.

پیشنهاد محیط‌زیستی به شهرداری

وی به پیشنهاد محیط‌زیست به شهرداری در راستای مدیریت پسماند اشاره و اظهار می‌کند: پیشنهاد می‌شود از مخازن زیرزمینی به جای مخازن روکار استفاده شود. این کار علاوه بر این‌که باعث حذف بوی بد، حشرات، جانوران موذی و... می‌شود بلکه در حجم بالا نیز نگهداری می‌شود و هزینه حمل‌ونقل آنها نیز کمتر و به‌صرفه‌تر خواهد بود. از سوی دیگر باعث می‌شود زباله‌ها از دسترس زباله‌گردها خارج شوند و دیگر ضایعاتی‌ها هم فعالیت غیربهداشتی و خلاف زیست‌محیطی نداشته باشند؛ البته این طرح درصورتی قابل اجراشدن است که شهرداری به سرمایه‌گذار یا پیمانکار تضمین دهد که اجزای ارزشمند زباله داخل مخازن زیرزمینی وجود دارد، آن زمان این کار برای سرمایه‌گذار صرفه اقتصادی خواهد داشت و پای کار می‌آید.

صندوقی‌ها ۴ ماه است که حقوق نگرفته‌اند

مریم اطیابی

ایران

صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از اماکن تاریخی چهار ماه است که حقوق کارمندان خود را پرداخت نکرده است.

نیازی به گفتن نیست که بدون حقوق ماندن یک کارمند با اجاره خانه، خوردوخوراک، هزینه‌های تحصیل فرزندان، بیماری، حمل‌ونقل و... آن‌هم چهار ماه یعنی چه؟! چرا هیچ‌کس برای این کارکنان بخت برگشته کاری انجام نمی‌دهد، آن‌هم درحالی‌که ۴۲ بنای دیگر به‌تازگی برای واگذاری به مزایده گذاشته‌شده است. این حکایت امروز و این دوره صندوقی که ۱۶ سال است شکل گرفته، نیست؛ صندوقی که از حدود ۷۷۰ بنای تاریخی در اختیار (بنا به گفته مدیرعامل ۷۵۴) فقط حدود ۱۵۰ بنا را در طول ۱۶ سال به بخش خصوصی واگذار کرده که از این تعداد فقط ۴۰ بنا به بهره‌برداری رسیده و نکته تاسف‌بارتر این‌که از این تعداد هم دست‌کم پرونده حقوقی ۱۴ مورد همچنان باز است. زمانی قرار بود صندوق، بناها را احیا و واگذار و از پول آنها بناهای در حال تخریب را خریداری و مرمت و احیا کند و این چرخه گسترش یابد. این اتفاق که نیفتاد هیچ، این پرسش هم مطرح شد که چرا باید یک بنای تاریخی را اداره کل میراث استان بخرد و گاهی حتی مرمت کند اما استفاده از آن شامل بخش خصوصی و سود حاصل از آن عاید صندوق شود؟ بعد هم مگر قرار نبوده منافعی از این واگذاری‌ها بابت پژوهش و... به استان‌ها پرداخت شود؟

آیا صندوق چنین کرده؟ پاسخ خیر است، چراکه صندوق در خرج یومیه خود مانده، چون به دلایل متعدد یا واگذاری صورت نگرفته یا اگر گرفته به مشکل برخورده یا هزینه مرمت بنا از هزینه تعیین‌شده بیشتر بوده و مالک حاضر به پرداخت اجاره‌بها نیست یا سندها ایراد دارد. به این فهرست مصیبت کرونا و خالی بودن دست سرمایه‌گذار را هم باید اضافه کرد. درنهایت آنچه اکنون از اجاره‌بهای املاک فارغ از حواشی مزایده و مرمت و تعریف نفایس و دادگاه به‌دست می‌آید، باید هزینه ۶۰-۵۰ کارمند این مجموعه شود و چیزی باقی نمی‌ماند. ماحصل شوی ۱۵ ساله صندوق فقط واگذاری ۴۰ بناست که از آن‌هم ۱۴ بنا پرونده حقوقی دارد. حالا این پرسش مهم مطرح است که چرا صندوق را منحل و کارمندان آن را روانه سایر قسمت‌ها نمی‌کنیم؟ مگر چند بنای تاریخی با سند وزارتخانه برای واگذاری وجود دارد و تا چند سال دیگر می‌توان به این داستان ادامه داد؟

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۶۰۲۱

جدول عادی

افقی: ۱) خاتون- غذای مجلسی ایرانی- بوی رطوبت ۲) نوعی پذیرایی در رستوران- ازهم پاشیده ۳) زیرانداز ارزان‌قیمت- نام کوچک کاسترو- میان‌تهی ۴) معادل فارسی حق‌العمل- مفهوم- نشانه ۵) شهرستانی در استان بوشهر- باخبر- درهم آمیختن ۶) غیرطبیعی- دستپاچه و شتابزده- شهر آستان حضرت عبدالعظیم(ع) ۷) همداستان رامین- عقب هر چیز- سوغات کرمان ۸) تحفه- دریغ و افسوس- ویران‌کننده ۹) زبانی از خانواده هندوایرانی- مخترع سینما- فرزندزاده ۱۰) ضمیر مؤنث عربی- وجود دارد- نوعی اسلحه گرم ۱۱) مقدس بودن- آخرین حرف الفبای یونانی- ضمیر جمع ۱۲) خودروی فرانسوی- گرو گذاشته‌شده- تخته مصنوعی ۱۳) قطب منفی باتری- رعد- همنشین ۱۴) نگران و پریشان- از مصارف زکات ۱۵) تکرار حرفی- بنای تاج‌محل در هند به دستور وی ساخته شد- شیوه انجام کار.

عمودی: ۱) خاشاک- محمل- آموزشگاه هنری ۲) تعهد به موجب قانون- زاپاس- آوای حزین ۳) سازی باستانی- زندانی- از خوراکی‌های سنتی کرمان ۴) پیرو دین اسلام- مرغ سلیمان- سنگ آذری ۵) گل آفتابگردان- سمت چپ- عضو رونده ۶) شایعه- پایین کوه- پشه ناقل بیماری خواب ۷) پوست درخت خرما- اولین مقتول تاریخ- انجیر قرآنی ۸) نیکورو- عالم غیب- دعایی در مقام امام زمان(عج) ۹) کلید رحمت الهی است- چراغ نفت‌سوز قدیمی- بالاپوش بلند مردان قدیم ۱۰) در حال رشد- به راست متمایل شدن- نفس خسته ۱۱) غذای رقیق- شیر اول پس از زایمان- نوعی شیرینی خرمایی ۱۲) ماری عظیم‌الجثه- دردناک- گیاهی علفی از خانواده گندمیان ۱۳) افسار- شکاف- تابع ۱۴) سرباز نیروی دریایی- سالک- مادر ۱۵) هرج و مرج- افترا- چوب خوشبو.

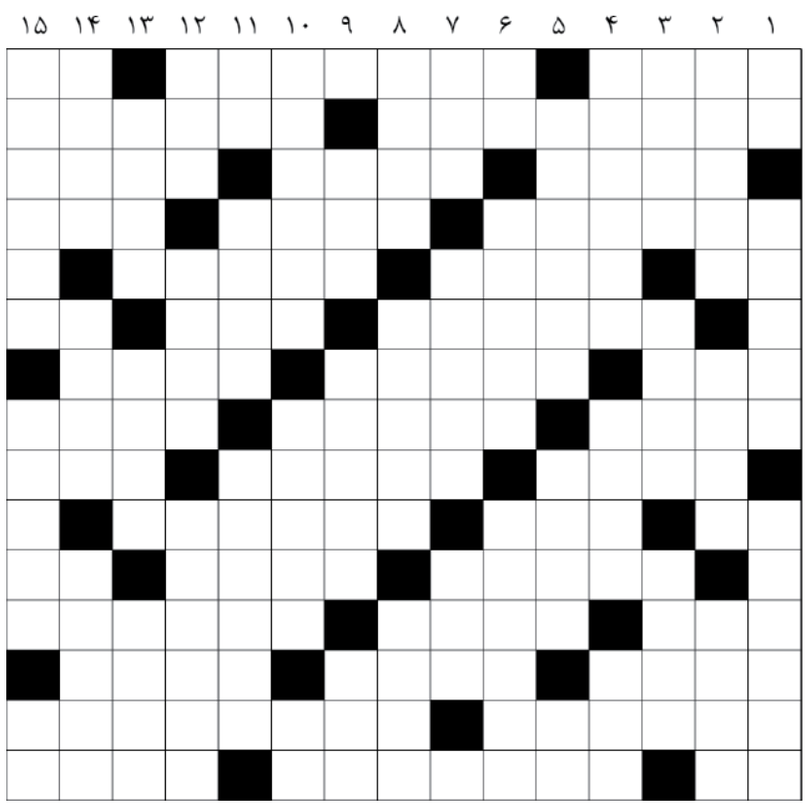

جدول ویژه

افقی: ۱) واحد بین‌المللی چگالی- بالاخره- خطکش مهندسی ۲) نمایشنامه‌ای مشهور از مارتین کشورمان- سرباز داوطلب ۱۳) آزردگی- خرمای زرد و خشک- درست‌نویسی ۱۴) از ابزارهای شبکه جهانی اینترنت- فیلسوف آمریکایی و بنیانگذار فلسفه پراگماتیسم ۱۵) مذکر- دارای جریان پیوسته و بدون تغییر- بازدارنده.

عمودی: ۱) زمینه- درهم تنیدن- گلی آپارتمانی ۲) عنوان احترام‌آمیز نظامی- مقابل رفتن- بزرگ‌تر ۳) دانش ذاتی- چین و چروک صورت- مجسمه عظیم‌الجثه و از عجایب هفت‌گانه ۴) نام قدیم دریای خزر- رمانی نوشته رضا امیرخانی- عقیده ۵) هنگام خداحافظی گفته می‌شود- ماده اصلی تشکیل‌دهنده زغال- دو تا نصفه ۶) نت پنجم- افزایش آن موجب خودکفایی است- آشنابودن باکسی ۷) حسد- مولد الکتریسیته- تاریکی ۸) سنت- واحد اندازه‌گیری رسانایی الکتریکی- امیدوار کردن ۹) نشانه- شاعر هندی و سراینده ماه نو و مرغان آواره- قصر ۱۰) بزرگ‌منش- مروارید دهان- یادداشت ۱۱) تکرار حرفی- از بخش‌های اوستا- روز بیست و هشتم هر ماه شمسی در ایران قدیم ۱۲) از ماکیان- ریزه هر چیز- گلی زیبا ۱۳) رشته باریک و دراز- بناشده- صمغی تلخ ۱۴) بدون همسر بودن- پرخور- پاویون ۱۵) ماهر در دعوا- فیلمی ساخته داریوش مهرجویی- حرف دهن‌کجی.

حل جدول عادی شماره ۶۰۲۰

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	د	ر	ر	ف	ت	ن	■	و	س	ت	ر	ن	■	ه	ر
۲	ا	ک	ب	ر	■	ح	م	ا	س	ه	■	ا	ب	ر	ی
۳	ن	ی	■	ا	ب	س	ا	ل	■	م	ر	س	ل	ا	ت
۴	ش	ن	ا	گ	ر	■	س	ا	ر	و	ج	■	ا	س	م
۵	ا	■	س	ی	ا	م	ک	■	ا	ر	ا	م	ش	■	ی
۶	م	ی	ک	ر	و	ن	■	ت	ک	ت	ی	ر	■	ب	ک
۷	و	ا	و	■	و	ج	ا	ه	ت	■	ی	م	ی	ن	■
۸	ز	خ	ر	ف	■	م	س	م	و	م	■	ت	ر	ی	ا
۹	■	ت	ت	ا	ر	■	ت	ت	ر	و	ن	■	م	ا	ن
۱۰	گ	ن	■	ی	خ	ش	ک	ن	■	س	ر	ب	ل	ن	د
۱۱	ل	■	ت	و	س	ک	ا	■	ن	ی	م	ر	و	■	و
۱۲	و	ل	و	■	ا	س	ن	ا	د	■	ا	ی	ن	د	ه
۱۳	م	ج	ا	و	ر	ت	■	ه	ی	و	ل	■	ا	گ	■
۱۴	ر	ا	ب	ط	■	گ	ی	و	م	ه	■	ن	و	ر	ی
۱۵	غ	م	■	ن	ک	ی	س	ا	■	م	ز	ی	ن	ا	ن

حل جدول ویژه شماره ۶۰۲۰

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	غ	ن	د	ل	ی	ب	■	ت	ب	چ	ی	ن	■	م	غ
۲	ر	و	س	ا	■	ا	ی	ن	ک	ا	■	ش	ک	ی	ب
۳	و	ا	■	ی	ا	ن	و	ش	■	ن	م	و	د	ا	ر
۴	س	ر	ز	ن	ش	■	ز	ن	د	ک	ی	■	ک	ن	ا
۵	ی	■	ا	ف	ن	د	ی	■	و	چ	د	ا	■	ن	■
۶	خ	و	د	ک	ا	■	ر	ه	ش	ی	ا	ر	■	ب	ی
۷	و	ج	ب	■	ن	ن	گ	ی	ن	■	ن	ی	م	ا	■
۸	ن	ا	و	ی	■	گ	ا	م	ب	ی	■	ا	س	ت	پ
۹	■	ه	م	ا	س	■	ب	ن	ه	و	ر	■	ت	ر	س
۱۰	گ	ت	■	س	ر	ا	ی	ه	■	گ	و	ا	ش	ی	ر
۱۱	ر	■	ف	ر	ا	س	و	■	ل	ا	ن	د	ا	■	ا
۱۲	د	ج	ا	■	س	پ	ن	ت	ا	■	د	و	ر	ا	ن
۱۳	ب	ل	ک	ب	ر	ن	■	گ	ر	و	ه	ک	■	ه	س
۱۴	ا	ب	س	ه	■	س	ا	ر	و	ج	■	ل	ی	ل	ا
۱۵	د	ک	■	ا	ذ	ر	ن	گ	■	د	ه	ن	ب	ی	ن